

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Весела Белчева Белчева, ВТУ ”Св. св. Кирил и Методий”
за дисертационен труд
за присъждане на образователната и научна степен “доктор”,
професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика)

Тема: *Място и роля на илюстрацията за развитие на творческата активност в изобразителните дейности на 6-8-годишните деца*

Докторант: Гергана Михайлова Михайлова-Недкова,
ФНПП, СУ „Св. Климент Охридски”

Научен ръководител: проф. д-р Лучия Малинова

Разработеният от Гергана Михайлова-Недкова дисертационен труд е с общ обем 224 страници, от които 204 страници научен текст и емпирична база, обобщено представена като приложения. Цитираната литература показва много добро познаване на публикациите по разглеждания в дисертационния труд проблем – предложеният обзор на научната литература обхваща както традиционните аспекти, така и иновативните измерения в приложението на илюстрацията, което допринася за успешното изграждане на цялостната концептуално-теоретичната рамка на това изследване.

Основно достойнство на дисертационния труд е предложената от авторката методическа система на работа с илюстрацията в предучилищна възраст и първи клас, която е разработена като надграждане както по отношение на представите за различните типове илюстрации за съответната възраст, така и по отношение на изобразителните материали и техники, които могат да се прилагат в изобразителната дейност. Тази система запълва празнини в педагогическата работа по изобразително изкуство в детската градина и началното училище и усъвършенства взаимовръзките между образователния процес като цяло и изобразителното изкуство в частност.

В *първа глава* се представя развитието на изобразителната дейност на децата в онтогенетичен и филогенетичен аспект, посочват се характерните особености, зависимости и нагласи при възприемане на художествени творби от деца, обстойно се разглеждат различни теории за визуалната грамотност и визуалното възприятие в детска възраст.

Втората глава представя теоретико-експерименталната част на изследването. Добре формулирани и логично обосновани са както хипотезата, целта и задачите на емпиричното изследване, така и основните методи, използвани от авторката за целите на това изследване: теоретично проучване и критичен анализ на български и чуждестранни източници за различните видове илюстрация и въздействието ѝ върху изобразителната дейност на 6-8-годишните деца; психолого-педагогически експеримент с три етапа на изследване и оценяване на творческата активност в изобразителната дейност на 6-8-годишните деца чрез илюстрацията; анкетно проучване на мнението и отношението на децата, родителите и учителите към различни типове илюстрации; статистическа обработка и анализ на резултатите от изследването. Въз основа на задълбоченото теоретико-експериментално изследване авторката стига до важни за съвременната педагогическа практика резултати и изводи, които са представени в трета глава на дисертационния труд.

В *трета глава* подробно са коментирани получените в рамките на експерименталното изследване резултати, които са оценени по 2 критерия (*изобразителната грамотност* и *художествената изразителност*) и прилежащите им показатели. Изобразителната грамотност е проучена въз основа на следните показатели: *композиционно решение, цветово изграждане, начин на изграждане на формата, материали и техники на работа*. Художествената изразителност е изследвана на базата на показателите: *съдържание на творбата по отношение на илюстрацията на Бенвенути, съдържание на творбата по отношение на илюстрацията на Cally Johnson, цветовете като изразно средство, усет за равновесие, влияние на илюстрацията в рисунката*. Гургана Михайлова-Недкова коректно е уточнила в текста на дисертацията (вж. по-подр. с.122), че показателите за изследване на изобразителната грамотност и

художествената изразителност са заимствани от О. Занков, а показателите *съдържание на творбата по отношение на илюстрацията на Бенвенути*, *съдържание на творбата по отношение на илюстрацията на Cally Johnson* и *влияние на илюстрацията в рисунката* са дело на авторката и са конципирани съобразно спецификата на изследваната проблематика.

Гергана Михайлова-Недкова доказва, че формиращият експеримент е оказал положително влияние върху творческата активност на 6-8-годишните деца. Запознаването на децата с различен тип илюстрация значително е подобрило изобразителните им умения и способности, както и творческата им активност. Илюстрацията е повлияла положително върху цялостната изобразителната дейност на 6-8-годишните деца както по отношение на познанията им за цветовете, така и във връзка с използването и съчетанието им в собствената им изобразителна дейност. Познаването на различните видове илюстрация е оказало положително влияние в изобразителната дейност на децата и по отношение на използването на разнообразни материали и техники на работа.

Дисертационният труд на Гергана Михайлова-Недкова има както теоретичен, така и пряк практически принос в оптимизирането на педагогическата работа с различните видове илюстрация, като оказва положително влияние върху творческата дейност на 6-8-годишните деца и засилва интереса им към изкуството и изобразителната дейност чрез успешно приложената в практиката методическа система на работа. Предложените в дисертационния труд творчески идеи допринасят за развитието на визуалната грамотност и познавателна потребност на 6-8-годишните деца. Както е добре известно, съвременната образователна парадигма изведе на преден план необходимостта от развитие на редица компетентности у учещите – комуникативна, интеркултурна, медийна, визуална и др., вследствие на което обсъждането и сравняването на художествени произведения, снимки, илюстрации на предмети, хора, реалии от родната и чуждата действителност още в ранна детска възраст се превърна в *conditio sine qua non* за съвременното образование. В този аспект смятам, че разгледаната в дисертацията проблематика е актуална и че

проведеното експериментално изследване е необходимо и навременно за съвременната педагогическа практика.

Авторката представя *осем публикации* по темата на дисертацията, които отразяват отделни аспекти на концепцията, залегнала в основата на дисертационния труд. *Авторефератът* е в обем от 45 страници и ясно отразява структурата и основните идеи на дисертационния труд.

Въпрос към докторантката: Уместно ли е в обучението на 6-8-годишните деца да се прилагат също и творби на известни художници (напр.: Албрехт Дюрер „Малък полски заек”, Винсент ван Гог „Спалнята”, Клод Моне „Водни лилии”, Густав Климт „Адел Блох-Бауер I” и др.) и доколко предложената в дисертационния труд методическа система на работа е приложима в този аспект?

Смятам, че предложеният дисертационен труд отговаря на изискванията за този тип научна продукция и предлагам на научното жури да присъди на Гергана Михайлова-Недкова образователната и научна степен „доктор” в професионално направление *1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика)*.

16.07.2018 г.

/п/

/доц. д-р Весела Белчева/